ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՈԼՍՈՅ համար. տարեկան 60 դրշ. Վեցամսեայ 30 դրշ. Եռամսեայ 20 դրշ. — ԳԱՒԱՌԻՆՏԻՆ համար, տարեկան 80 դրշ. Վեցամսեայ 40 դրշ. Եռամսեայ 25 դրշ. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 22 ֆր. Վեցամսեայ 11 ֆր.:

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է

ԶԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

ԾԱՂԻԿ

ՕՐԱԳԻՐ

"زاغيك" ارمنيجه يومى وسياسى غزيتەدر

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ

Կալաթա, Գուրչունլու խան, թիւ 7

ՍԱԳԱՏԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է հակիրճ գրուած ըլլայ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ետ չի տրուիր:

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK

Galata, Kourchounlou han, N. 7

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ

ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԵ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 239 "ԾԱՂԻԿ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԵՐԵԿՈՅ 3 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1902 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ԾՆՈՒՆԴԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ինչպէս գրեցինք երէկ, Ծնունդին առթիւ, «Ծաղիկ»ի յառաջիկայ չաբաթ օրուան թիւը պիտի հրատարակենք սովորականէն տարբեր պարունակութեամբ։ Վերջին էջը՝ որ ընդհանրապէս ծանուցմներու եւ թերթոնին յատկացուած է, լուրերուն պիտի յատկացնենք նոյն օրը, եւ մնացեալ երեք էջերուն մէջ պիտի հրատարակենք գրական յօդուածներ, ծանօթ ու սիրուած գրողներու կողմէ յատկապէս «Ծաղիկ»ի այդ թիւին համար գրուած։

Ինչպէս ըսինք արդէն, գրական վայելք մը ներկայացուցած ըլլալու յաւակնութիւնը չէ՛ որ զմեզ կը մղէ «Ծաղիկ»ի յառաջիկայ չաբաթ օրուան թիւին այդ հանդամանքը տալու։ Բայց կը կրկնենք նորէն որ տեղ լեցնելու, եւ ընթերցողներուն աչքը խափելու համար գրուած չպիտի ըլլան այդ յօդուածները, ինչպէս չեն արդէն «Ծաղիկ»ի ամէն օրուան թիւերուն մէջ հրատարակուած բոլոր յօդուածները անխտիր։

Թերթին ծաւալը ինքնին փոքր, եւ օրուան լրագրական հարցերն ալ բազմապահանջ, մինչեւ այսօր ստիպուած էինք քիչ տեղ տալ գրական յօդուածներու, որոնցմէ կրնանք ուղածնուս չափ տրամադրելի ունենալ, նկատի առնելով այն սիրուն ու գնահատելի բարեացակամութիւնը՝ որով մեր բազմաթիւ աշխատակիցները կը վերաբերուին «Ծաղիկ»ի հետ։ Ասկէ ետք սակայն, պիտի լեցնենք այդ պակասը, պարբերաբար քիչ մը աւելի տեղ տալով գրական յօդուածներու, ինչպէս յառաջիկայ Ծննդեան առթիւ։

«Ծաղիկ»ի այդ թիւին պարունակութիւնը պիտի հրատարակենք վաղը։

ԿԵՆՑԱՂԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ...!

Այցելութիւններու այս եղանակին, կը կարծեմ որ ձեզմէ ոմանք մաս մը, եթէ ոչ ամբողջ, կրնաք պէտք ունենալ կենցաղագիտութեան դասի մը։ Այս մտածումով է որ ձեզի հետ թեւ թեւի պզտիկ թափառում մը ընել կը մտածեմ Ազգ. Հիւանդանոցի այս տարուան Ընդարձակ Օրացոյցին մէջ, ուր նշանաւոր կենցաղագէտ մը,—գոնէ այնպէս կը փորձուիմ մտածել,—Լեւոն Շաթրեան, կենցաղագիտական ծանօթութեանց ամբողջ զամբիւղ մը պարպած է, ճիշտ ինչպէս որ ես ու դուք . . . սոխի սակառ մը պիտի պարպէինք։

Ենթադրենք որ այդելութեան մը պիտի երթաք, եւ արդէն իսկ փողոցը կը գտնուիք։ Սկսինք ուրեմն։

Սիկառ մը կը վառէք ճամբուն երկարութիւնը մոռնալու համար, բայց հազիւ քանի մը քայլ առած, ծանօթի մը կը հանդիպիք։ Ահա՛ թէ ինչ պիտի ընէք.—

«Ծխած ատենդիգ երբոր ծանօթի մը հանդիպիք,— կ'ըսէ Լեւոն Շաթրեան՝ Օրացոյցին մէջ անչուշտ,—պէտք է անզգալաբար բերանդուդ հանէք սիկառը, մէկ կողմ քաշէք, և այնպէս բարեւէք։»—

Հասկցաք կարծեմ. անզգալաբար կը հանէք սիկառը ձեր բերանէն, եւ եթէ յաջողիք գլուխս հանել այդ աչ-տափակ գործողութիւնը, մէկ կողմ կը քաշէք սիկառը . . . չուանով կամ շղթայով, եւ բարեւելիդ կուտաք։ Պարզ է, անանկ չէ՞։

Կը հասնիք տուն, ու զուռնէն ներս՝ սանդուխին ստորոտը։ Կեցէ՛ք քիչ մը, որովհետեւ վեր ելլելէ առաջ ահագին գործողութիւններ կան ընելիք։—

«Սկզբամբ,— կ'ըսէ միշտ այդ կենցաղագէտ պարոնը,—միայն ծանօթ անձերուդ բարեւ կրնայ տուուիլ այդելած ատեդ սանդուխին վրայ։ Երբ երկու հոգի իրարու հանդիպին սանդուխին վրայ, զիրար չեն բարեւեր։ Սակայն երիտասարդ մը պարտաւոր է միշտ բարեւել տարիքոտ մարդ մը եւ մեծ անձնաւորութիւն մը։ Երբ երկու հոգիներ իրար դիմաւորեցին ուղիղ սանդուխի մը վրայ, միշտ աջ կողմերնին դառնալու են ճամբայ տալու համար իրարու։ Երբ սանդուխը կլոր է, է՛ն երիտասարդը պէտք է որ սանդուխին լայն կողմը ձգէ իրեն հանդիպող տարիքոտ անձին։ Ամէնէն հանգիստ եւ լայն կողմը ձգելու է կրնոջ, ըլլայ այն պատին եւ կամ բազրիքին կողմը։ Մարդ մը միշտ կրնայ սանդուխին վրայ կին մը բարեւել։ Կնոջ ընկերացող այրը՝ պէտք է որ միշտ ասնոր առջեւէն երթայ թէ՛ ելլելու եւ թէ իջնելու ատեն . . . Կանոն է՝ իջնելու կամ ելլելու ատեն առջեւէն գացողը չանցնիլ։»

Վերջապէս սանդուխէն ազատեցաք։ Ժամանակն էր արդէն։ Չեմ գիտեր թէ ինչպէ՞ս պիտի գարնէք սենեակին կամ ամբարտիին դուռը։ Բան մը կ'ընէք վերջապէս, ու ներս մտնելով կը սկսիք մեծարանքի։ Ուշադրութիւն ուրիշին.—

«Մեծարանքը, որ մարմնոյ խոնարհումն է, երեք չարժումով կ'ըլլայ.

«1. Գլխոն ծունկը դէպի ետ տանիլ ծունկը ծռելով, եւ թեթեւօրէն խոնարհելով.

«2. Միւնոյն գլխին վրայ աջ ոտքը քսել կիսովին ծռելով։

«3. Մեղմիւ ետ երթալով չոկուիլ։» —

Կ'ընդունիմ որ այս մեծարանքի գործողութիւնը պզտիկ բան չէ. բայց ինչ կրնաք ընել։ Այդ կը պահանջէ եղեր կենցաղագիտութիւնը։ Մնաց որ, Սիրքին խումբը տակաւին չէ մեկնած, եւ կարողագոյն աճպարարէն պզտիկ դաս մը առնելով կը դիւրանայ գործերնիդ։ Մասնաւոր խնամք պէտք է տանիլ միայն մեծարանքի երկրորդ գործողութեան, «միւնոյն գլխին վրայ կիսովին ծռելով աջ ոտքը քսելուն», գործողութիւն մը՝ զոր սակայն կրնաք ձրիաբար սորվիլ, մարգերու մէջ արածող կարգ մը ծաւալով ո՛չ արհամարհելի անասուններու դիրքը դիտելով։

Ազատելով այդ մեծարանքի հարկէն, կը նստիք խօսակցելու։ «Անխուսափելի խօսակցութիւնը բարեւէն ետք, ինչպէս կը ազէկ է, եւ առողջութեան վրայ քանի մը ծանօթութիւն, տափակ ձեւն է», կ'ըսէ Օրացոյցին այդ մասը, առանց ասկայն խօսակցութեան ո՛չ-տափակ ձեւ մը ցոյց տալու։ Գրողը կարծեմ իրաւունք ալ ունի. գրուածքի մը մէջ՝ ուր ոչինչ կայ ոչ-տափակ, անտեղի չը՞ պիտի ըլլար այդ հանդամանքը ունեցող ո՛ եւ է տողի մը գոյութիւնը . . . Բայց այդ պակասին փոխարէն, կարգ մը թելադրութիւններ կրնան սքանչելի միջոցներ մը ըլլալ՝ խօսակցութեանց մէջ չանճրկելու համար.—

«Պէտք է խուսափիլ այն նիւթէն՝ որոնք (??) քաղաքականութեան եւ կրօնքին հետ առնչութիւն ունին։ Խօսակցութիւնը հաճելի ընծայելու եւ դիւրացնելու համար, պէտք է կարդացած ըլլալ օրուան գիրքերը եւ հետամուտ գրական ու գիտական նորութիւններու եւ թատրոնի։» —

Չեմ կարծեր որ անհասկնալի բաներ մը գոյութիւն ունենան այս հատուածին մէջ։ Պէտք չէ բնաւ քաղաքականութեան վրայ խօսելով գլուխս ուռեցրնել. ասաղէ՛կ, բանիկ չկայ։ բայց ուշադրութիւն բրէք յաջորդին. պէտք չէ՛ բնաւ կրօնքի վրայ խօսիլ, նոյն իսկ Ծնունդ կամ Զատիկ օրով։ եւ որովհետեւ օրուան բոլոր գիրքերը կը կարդացուին մեր տուներուն մէջ, եւ մեր կիներն ալ չարունակ կը հետեւին գրական ու գիտական նորութեանց, ինչպէս նաեւ թատրոնի, պէտք է մի՛ միայն ատոնցմով անցընել խօսակցութեան ժամերը . . . ։

* * *

Կը գոյեմ գիրքը, որովհետեւ այսչափ մը դատ իսկ բաւական է սքանչելի կենցաղագէտներ դարձնելու ամէնէն կոչտ մարդիկն իսկ, հոգ չէ թէ այդ կերպով պատրաստուած կենցաղագէտները, ո՛ եւ է ընկերութեան մը ծոցը երեւալէ աւելի յարմարութիւն առնեն կենդանաբանական պարտէզի մը մէջ, իբր նոր տեսակ մը կապիկներու դասակարգին։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

Յ. Գ.—Յօդուածս վերջացնելէ վերջ միայն կը լսեմ թէ այդ կենցաղագիտութեան նորօրինակ առաքելը՝ զոր քիչ մը վերը յիշեցի քանիցս, պարզ . . . վարժապետ մըն է եղեր միայն։

Donc acte!

Ա. Ա.

ՄԵԼԱՆԻ ԲԻԾԵՐ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ

Աշխարհիս երեսը բանաստեղծութիւն չկայ բնաւ կեանքին մէջ, ընութեան մէջ ոչինչ բանաստեղծութիւն կայ։ Այդ բանը երեւակայութիւններու մէջ միայն գոյութիւն ունի։ Գեղեցկութիւնը կայ, տգեղութիւնը կայ եւ գեղեցկութիւնն է որ գրեթէ միշտ բանաստեղծութեան հետ շփոթած են մարդիկ, քանի որ տգեղին ալ իրեն յատուկ գեղեցկութիւն մը ունենալը տարակոյս չի վերցներ ա՛լ։ Գեղեցիկ խօսքեր կան, գեղեցիկ արարածներ կան, գեղեցիկ տեղուանք կան, բայց ասոնց ոչ մէկը բանաստեղծական է, ոչ մէկը բանաստեղծութիւն է։ «Գեղեցկութիւնը ինքնին համակ բանաստեղծութիւն մըն է» ըսուած է, ինչ որ սխալ է չատ։ Ընութիւնը հրաշալի կերպով մեծվայելուչ, շքեղ, անմահ է, բայց բանաստեղծական չէ։

Կիներուն մէջ, մարդերուն մէջ, կենդանիներուն մէջ պաշտելիօրէն աղուոր ու ներգաշնակներ կան բայց ատոնց ոչ մէկը բանաստեղծական է։ Կը հաւնինք, կը հիանանք անոնց վրայ, իբրեւ բաներ մը որոնց նմանը չենք կրնար յօրինել. բայց երբեք չենք կրնար տարուիլ խորհելու որ բանաստեղծութիւն մը կը կայթէ բոլոր այդ աղուորներուն ու տգեղներուն վրայէն։ Որովհետեւ ընութիւնը գեղեցիկ է, մարդիկ ալ գեղեցիկ են, իրերն ալ գեղեցիկ են, ամէն բան գեղեցիկ է վերջապէս աշխարհիս վրայ, սոսկացող է, ինկած է, գեղեցիկ է եւ տարակոյս չկայ որ ինչ որ գեղեցիկ է, բանաստեղծական չի կրնար ըլլալ։ Բանաստեղծութիւնը երեւակայուած բան մըն է։ Բանաստեղծութիւնը հոգիին կեանքն է եւ չատ պէտք կայ տակաւին համոզուելու որ, կայ հոգի ըսուած բան մը, նոյն իսկ մեր գետնաքարշ, ախտաւոր ու մեղքոտ մարմինին մէջը։ Բանաստեղծութիւնը թեւ ունի, անբիծ է, ճերմակ է վերերն է, հրեշտակային է եւ տրուած է որ ատոնց ոչ մէկը ունին մարդիկ կամ իրերը, եւ կայ ընութեան մէջը։

Օ. ՉԻՖԹԷ-ՍԱՐԱՖ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ԿԻՆ ՕՐԱԳՐՈՂՆԵՐԸ

Անգլիոյ մէջ չատ մը կիներ ստիպուած են առանց ամուսնի մնայ եւ իրենց համար տարբեր զբաղում մը գտնել։ Թերթերու խմբագրութիւնը միակ արուեստն է որուն համար կը կարծուի թէ պէտք չըլլան ուրիշներու համար անքան անհրաժեշտ կանխապատրաստութիւններն ու ծախքերը, հետեւաբար Անգլիացի կիները դիւրաւ փափաքը կը զգան անոր հետեւելու։

Բայց Տիկին Լաուտոս, Իսկիլ Իլլուսթրեյթեդ Մեկեզին հանդէսին մէջ իր արուեստակիցներուն վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ, աղջկան մը համար աւելի դժուարին ու վանդաւոր է լրագրական ասպարէզը քան երիտասարդ տղու մը համար, մանաւանդ եթէ բուսական կարեւոր զրաստիճան մը չունի ան իր զլխանին մէջ որով կարենայ գոնէ առաջին քանի մը տարիները ապրիլ։ Տիկին Լաուտոս իր երիտասարդ բարեկամուհիներուն՝ որոնք գրչով հարստանալ կը փափաքին, խորհուրդ կուտայ որ սկիզբները երեք չորս տարի օտար երկիրներու մէջ ճամբորդեն։ Լրագրական ասպարէզին մէջ նոր մտնողի մը համար դժուարութիւնները անհրաւակայելիօրէն մեծ են, եւ չատերը ամենաողորմելի, բան մը սակայն, որուն հակառակ, Լոնտոնի մէջ երկու ընկերութիւններ կազմուած կան արդէն, օրագրող կանանց յատուկ։ Ամէնէն սքանչելի խումբագիր կիները, որոնք այսօր մեծ թերթերու գլուխը կը գտնուին, թղթակցութեամբ սկսած են, հեռաւոր քաղաքներէ, նամանգային գիւղերէ տեղեկութիւններ, նամակներ զրկելով համեստ թերթերու։ Կին օրագրողներու յաջողութիւնը, այսու հանդերձ, միշտ միեւնոյն կէտին չուրջ չէ որ կը դառնայ. ատեն մը ամէնէն աւելի մանաւանդ խմբագիրները կը գնահատուէին. այսօր, ընդհակառակը, անոնք ամէնէն աւելի յարգ ունին, որոնք գիտեն ու կարող են ամէն նիւթերով զբաղիլ, ամէն նիւթերու վրայ գրել։

Պատերազմը օրագրող անգլուհիներուն համար պատուհաս մը եղաւ։ 1900ին, թերթերը պատերազմական խօսքերով, լուրերով, յօդուածներով լեցուն էին, եւ կնոջական աշխատակցութիւնները կը մերժուէին անդրդուելիօրէն։ Կիները այն ատեն սկսան պատերազմական խնդիրներու վրայ ուսումնասիրութիւններ ընել, հերոսական պատկերներ նկարագրել, բայց, մինչեւ որ իրենք սորվեցան ժամանակին սիրուած ու ընդունելի նիւթին հետեւիլ, ընթերցողները ձանձրացեր էին արդէն եւ լրագիրներն ալ նուազեցուցած իրենց այդօրինակ հրատարակութիւնները։

Լոնտոնի բոլոր մեծ թերթերը, գրեթէ առանց բացառութեան, կին մը ունին իրենց խմբագրութեան մէջ։ Եւ այս բանը ոչ թէ նորաձեւութեան կամ առանձին յօդուածներու չարագրութեան համար միայն, այլեւ, գլխաւորաբար ամէնէն կարեւոր պաշտօններու կատարման համար, ինչպէս է օրինակի համար, տեսակցութիւնը նշանաւոր անձնաւորութիւններու հետ։ Կը կարծուի վասն զի թէ այդպէսով անոնք, նուազ հաստատ կրնան մնալ իրենց գաղտնապահութեան մէջ, ու դուրս կուտան բաներ զորս պահել պիտի ուզէին։ Անգլիոյ կին օրագրողներու ամէնէն համբաւաւորն է Միս Պիլինկթըն՝ Տէյլի Թէլիկրաֆի խմբագիրը։ Մինչեւ վերջին ատենները, Միս Ֆլորա Շոու կը վարէր Թայմսի գաղթային մասին խմբագրութիւնը։ Միս Ֆրիտրիհս մինչեւ անգամ քաղաքական կը գրէ Ռեսմինսդեր կազէթ ազատական թերթին մէջ։ Տիկին Քրոուֆորտ՝ Տէյլի Նիուզի Բարիզի թղթակիցն է, եւ ուրիշ չատ մը Լոնտոնաբնակ կիներ թղթակիցներն են Անգլիոյ զանազան մասերուն մէջ հրատարակուող թերթերու։

* * *

ԶԷՄՊՐԼԷՅՆ ԿՕՇԿԱԿԱՐ

Զէմպրլէյն, Անգլիոյ Գաղթային աշխարհահռչակ նախարարը, խանութպաններու ընտանիքէ մը սերած է։ Հայրը, իրեն նման չոր ու նիհար, խիստ եւ ջղուտ մարդ մըն էր, պարկեշտ կօշկակար մը։ 16 տարեկան հասակին, 1852ին, Ճոյէ որ անդրանիկն էր իր ծնողաց եւ հաղիւ քանի մը տարի յաճախած էր Լոնտոնի չոլական ներու թաղային վարժաններու, խզեց իր ուսմունքը եւ մտաւ առեւտրական ասպարէզին մէջ, հետեւելով իր հօրենական արհեստին։ Երկու տարի ամէն օր կ'երթար այն գործարանը, որուն ճակատը 100 տարիէ ի վեր կը կարդացուէր.— «Ի. Զէմպրլէյն եւ որդիք, վաճառականք զանազան կօշիկներու»։ Հո՛ն, ինքն էր որ կը ընդէր տեսարակներ միեւնոյն ատեն սորվելով նաեւ կօշկակարութիւնը, գործաւորներուն հետ։

Փիչ վերջը, սակայն, իր մէկ ազգականը պտուտակներու գործարան մը բացաւ Պիրմինկէմի մէջ, որուն դրամագլուխին մէկ մասը Ճոյէ Զէմպրլէյնի հայրը դրած էր։ Այն ատեն Ճոյէ անցաւ Պիրմինկէմ եւ սկսաւ հոնտեղի գործարանին մէջ աշխատիլ։

Սկիզբները մեծ չահ մը չկար, մանաւանդ որ այդ օրինակ նիւթեղէններու վրայ ահռելի մրցում մը կը կատարուէր նոյն ատեն այն կողմերը։ Փիչ յետոյ, սակայն, երբ չոգիով սկսան բանեցնել գործարանը, շրջակայ փոքր արտադրութիւն ունեցող գործարաններուն ի վնաս, Նէթթրլֆորտ-Զէմպրլէյն տունը սկսաւ մեծ չահեր ընել, կամաց կամաց մենաշնորհ մըն ալ ընելով իրեն՝ նորագիւտ պտուտակի մը պատրաստութիւնը։

Ա՛լ անկէ վերջ գործառնութիւնները հետզհետէ յայտնցան, յառաջացան ու հետզհետէ մեծ համեմատութիւններ ունենալ սկսան։ Զէմպրլէյն — որ քսանեւհինգ տարեկանին արդէն երկու զաւակներով այրի մնացած էր—մէկ կողմէ դաս կուտար իր գործաւորներուն եւ միւս կողմէն տարօրինակ ու անսովոր յաջողութեամբ մը զարկ կուտար իր գործին։ Մրցումը կործանում կը սպառնար միւս գործարաններուն։ Զէմպրլէյն տունը որոշեց գնել զանոնք ամէնքը։ Զեռնարկը յաջողեցաւ եւ չահերը կրկնապատկուեցան, եռապատկուեցան։ Ապագայ նախարարը ամբաստանուեցաւ այն ատեն, իբր թէ ապօրէն միջոցներով իւրացուցած ըլլար առեւտրական ասպարէզը։

Բայց, իրողութեան մէջ խնդիրը այնպէս չէր, ինչպէս արդէն յայտնուեցաւ վերջը, այլ քաղաքական չփոթութիւններու արդիւնք էր միայն եղածը։ Զէմպրլէյն այն ատեն արմատական կուսակցութեան կը պատկանէր։

Զէմպրլէյն տասը տարի վերջը թողուց ճարտարարուեստը՝ որով իրեն բաւական կարեւոր հարստութիւն մը չինած էր, ինքզինքը տալով հասարակական կեանքին որուն մէջ առաջին՝ քայլը առած էր 1869ին, Պիրմինկէմի Նահանգային Խորհուրդին մէջ մտնելով։

Այսօր Նէթթրլֆորտ-Զէմպրլէյն տունը միայն պտուտակներ չէ որ կը չինէ այլ նաեւ կեռեր, ասեղներ, երկաթ թելեր եւ ուրիշ նմանօրինակ նիւթեր եւ կը գործածէ 4000է աւելի գործաւորներ։ Զէմպրլէյնի հարստութիւնը ո՛չ միայն իրեն այլ եւ իր ամբողջ ընտանիքին համար երջանկութեան սկզբնաւորութիւն մը եղաւ, վասն զի այնուհետեւ իր գրեթէ բոլոր ազգականները մեծ առեւտրական գործերու ձեռք կրցան զարնել եւ հայ հարստութիւններու տիրանալ։ Իր մէկ եղբայրը Արթիւր ամենանշանաւոր ընկերակիցներէն մէկն է Ֆինոքսի հրանիւթերու գործարանին։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊԻԼՈՎԻ ՃԱՌԻՆ ԱՌԹԻՒ

(Թայմզի խմբագրական)

Ամէն անոնց համար, որոնք բրիտանական եւ գերման պետութեանց միջեւ աւելի բարեկամական զգացումներ կ'ուզեն որ գոյութիւն ունենան, յուսախաբութեամբ պիտի տեղեկանան Ֆոն Պիլովի Ռայխսթակի մէջ արտասանած ատենաբանութեան, ի մասին Զէմպրլէյնի ծանօթ ատենաբանութեան։ Երբ ասկից առաջ աւստրիական խորհրդարանին մէջ ալ անգլիացիներուն դէմ կարգ մը առարկութիւններ կ'ըլլային, նախարարապետը ելլելով կը յայտարարէր թէ ո՛չ խելացի եւ ո՛չ ալ արդար գործ մըն էր, այդ կերպով խօսիլը ազգի մը մասին, որուն հետ Աւստրիա բարեկամական յարաբերութիւններ կը մշակէ եւ թէ ինքը ընաւ չուզեր որ, խորհրդարանի կողմէ յարձակողական ընթացք մը երկու երկիրներու միջեւ պաղութիւն յառաջ բերէ։ Գերման նախարարապետը սակայն այս տեսակ ընթացքի մը չէր որ հետեւեցաւ։ Ֆոն Պիլովի կոմսը

փոխանակ իրմէ առաջ բուսածներուն անհին ըլլալը յայտարարելու ընդհակառակը իր ատենաբանութեամբը աւելի այժ տրուաւ անոնց։ Նախարարապետը իր ունկընդիրներուն ծափերը խլեց թէեւ, սակայն երբ երկու երկիրներու միջեւ լաւագոյն յարաբերութեանց մշակման պարագան նկատողութեան առնենք, պէտք է խոստովանիլ թէ ազէկ գործով մը չանցուց օրը։ Տեղն է մանաւանդ ըսել թէ Նոյն ինքն Պիւլով կոմսը Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ համար հաւասարապէս կենսական կը նկատէ, այդ երկու երկիրներու միջեւ բարեկամական յարաբերութեանց մշակումը։ Իրաւ է թէ նախարարապետէն առաջ խորհրդարանին ատենապետը կարգ մը յայտարարութիւններ ըրաւ բսող թէ գերմանական բանակին դէմ անարգանք մը՝ գերման ժողովուրդին դէմ ալ անարգանք ըսել է, բայց խնդիրը տարբեր համեմատութիւն մը կը ստանայ, երբ գերման նախարարապետը ինքն է որ միեւնոյն յայտարարութիւնը կ'արդարացնէ իբր իրական։

Ճիշդ չէ թէ, Անգլիոյ գաղթային նախարարը 1870—71ի գերման զօրագունդերու ընթացքը բաղդատած է Հարաւ. Ափրիկէի անգլիական զօրագունդերու ընթացքին հետ։ Եթէ այդ տեսակ բաղդատութիւն մը կատարած ըլլար, գերման բանակին ամէնէն մեծ յարգանքի արտայայտութիւնն էր որ պիտի ընէր։ Ինչ որ Զէմպրլէյն ժամանակին կ'ըսէր սա է թէ եթէ երբեք Անգլիացիներուն բան ըսուի խիստ միջոցներ ձեռք առած ըլլալնուն համար այն տեսակ թշնամիի մը դէմ, որ քաղաքակրթապէս ըմբռնուած պատերազմի եղանակին դէմ չարժած է, «այն ատեն կրնանք մենք առաջ եղածները ցոյց տալ արարքներուն մէջ այն ազգերուն՝ որոնք այսօր կը քննադատեն մեր բարբարոսութիւնը եւ անգթութիւնը եւ որոնց օրինակին, ինչպէս Լեհաստանի, Կովկասի, Թունքինի, Ֆրանսեզերման պատերազմին մէջ, չեն մտածեր մեր ըրածները։» Զէմպրլէյնի յայտարարութիւնը պատմական ճշմարտութիւնն էր միայն, ինչպէս որ ժամանակին գերման պաշտօնական թերթերն ալ յայտարարեցին։ Պիւլով կ'ըսէ թէ, եւ իրաւամբ, Անգլիոյ գաղթային նախարարը բնաւ մտադրութիւն չունէր օտարները վիրաւորելու, երբ իր՝ ծանօթ բառերը կը գործածէր։ Անգլիոյ մէջ, չենք հասկնար թէ, ինչպէ՞ս կրնան քաղաքակրթուած եւ զէնքերու մէջ վարժուած ժողովուրդներ այն բառերէն վիրաւորուիլ։

Անոնք ոչ մէկը կ'ամբաստանեն, միայն յիշատակութիւնն են արդէն եղածներուն եւ ոչ աւելի։ Երբ կոմս Պիւլով կ'անցնի հաստատելու թէ ինքը տեղեկացած է անգլ. աղբիւրներէ Զէմպրլէյնի խօսքերուն ըմբռնուած իմաստով ըսուած ըլլալը, այն ատեն կը սպասենք որ վաւերական իրողութիւններ ցոյց տուին այդ բանը հաստատող։ Սակայն, միւս կողմէ, Ֆոն Պիւլով կ'ընդունի թէ Անգլիոյ գաղթային նախարարը նպատակ չունէր գերման ժողովուրդը կամ ուրիշ ոեւէ ժողովուրդ մը վիրաւորելու, անոնց պատերազմի մէջ ի գործ դրած խստութիւնները յիշելով։ բոլորովին բնական բան մը կը նկատէ գերման ժողովուրդին այդ տեսակ յարձակման մը դէմ յուզուած ըլլալը։ որ նպատակ ունի իրենց ազգային միութեան համար մղած պայքարներուն դիւցազնական եւ բարոյական հիմը ուրանալ։ Արդար եւ գնահատելի բան մը պիտի ըլլար այդ տեսակ նպատակով մը ըսուած խօսքերու դէմ ելլելը, պայմանաւ որ անոնք քանի մը հոգիներու ուղղէն դուրս ալ իրապէս գոյութիւն ունեցած ըլլային։ Գերմանական մամուլը Զէմպրլէյնի խօսքերը կ'ընդունէր իբր բաղդատութիւն մը անգլիական զօրքերու եւ 1870-71ի գերման զօրքերու ընթացքին միջեւ։ Թէեւ ասիկա սխալ ներկայացուած բան մըն էր, բայց սխալ կերպով ներկայացուիլն ալ զուրկ չէր գերման բանակին համար շողոքորթիչ կողմեր ունենալէ։ Անգլիացիները ոչ մէկ ցեղի կրնային աւելի մեծ պատիւ մը ընել, քան թէ հաստատելով որ անոր բանակը այն դիւցազնական, մարդասիրական եւ անտգիտ բարոյական արարքը ցոյց տուաւ, ինչպէս իրենց բանակը։

Պիւլով կոմսը դիտել կու տար թէ գերման բանակը պէտք եղածէն աւելի մաքուր է անտեղի դատաստաններէ ազատելու համար։ Պէտք է գիտնալ որ նոյն բանն է նաեւ բրիտանական բանակին համար, որուն մէջ Գերմանիոյ կայսրը ուրնի իր զինուորական պատուոյ ատիճանը՝ որուն համար հպարտ է։

Շատ քիչ ատեն անցած է միայն այն օրէն, երբ Լորտ Բոպէրդս, որուն Գերմանիոյ կայսրը անցեալ տարի մեծագոյն զինուորական պատուանշանը կուտար, կարեւոր կը տեսնէր մասնաւոր եւ յատուկ կերպով մը հերքել գերման թերթերու մէջ հրատարակուած կարգ մը դատողութիւններ։ Այս անարգանքները տեղի տուած են մեծ վիրաւորանքներու ժողովրդային բոլոր դասակարգերուն մէջ, ուր Պիւլով կոմսը պէտք էր որ աւելի հանդարտեցուցիչ բան մը ունենար։ Գերմանիոյ նախարարապետը նախատեսած համարած է աւելի, չօգտուիլ տոիթէն եւ անուղղակի կերպով ալ այժ տալ Գերմանիոյ ժողովրդական սա՛ կարծիքին թէ յիրաւի Գերմանիոյ զօրագունդերը բաղդատութեան դրուած են Անգլիոյ զօրագունդերուն հետ։ Պիւլով կոմսը թող չզարմանայ եթէ իր այս ընթացքը հաւանութեան չարժանանար Անգլիոյ ժողովուրդին կողմէ։

ԼՈՒՐԵՐ

ԴԷՊԳԵԲԸՐ ԾԱՅՐ. ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Զինաստանի մայր կայսրուհին, ինչպէս արդէն գրած էինք վիեննական թերթերէ առնելով, ունկնդրութիւն մը չնորհեց արգիլուած քաղքին ամէնէն նուիրական յարկին ներքեւ։ Զինական կայսրութեան օրէնքներուն մէջ գրուած է որ կիները իրաւունք չունին այդ չէնքէն ներս մտնելու, եւ մայր կայսրուհին ալ մինչեւ այսօր տակաւին այդ օրէնքին դէմ չարժած չէր։ Մայր կայսրուհին սոյն աւանդական օրէնքին դէմ չարժելու իր բանաւոր պատճառները ունէր։ Բաց ասոր մայր կայսրուհին նաեւ նամակներ կը պատրաստէ ուղղելու համար օտար դեսպաններուն նամակներ որոնք նպատակ ունին յայտնել իր փափաքը բարեկամական յարաբերութեանց մասին։ Կը յայտարարէ նաեւ թէ ինքը հակառակ է Պոքսըրներու շարժումին, բայց իր փափաքները անզօր մնացած են եւ իր հրովարտակներն ալ անհետեւանք։

—Բեքինէն կը հեռագրուի թէ բրիտանական դեսպանատան բժիշկը ժանտատենդէ մեռած է։ Նոյն դեսպանատան մէջ ժանտատենդի ուրիշ երեք դէպքեր ալ պատահած են՝ որոնց երկուքը մահացուցու։

—Նամակ մը՝ որ Բեքինի ռուսական դեսպան Լեսարի կը վերագրուի, եւ որ ուղղուած է Եունկ-Լուի, մանրամասն կերպով կը ներկայացնէ Ռուսիոյ ընթացքը հանդէպ միջազգային ուժերու գրաւումներուն եւ Մանչուրիոյ։ Միեւնոյն նամակին մէջ կ'ըսուի թէ Լի Հունկ Զանկի հետ եղած համաձայնութիւնները ոնոր մահուան հետեւանքով ապարդիւն մնացած են եւ կը խնդրուի Եունկ Լուէն որպէս զի համոզէ մայր կայսրուհին, մանչուրիական խնդիրին կարգադրութիւնը իրեն ձգելու համար։ Այս կերպով Լեսարի առիթը կը տրուի Եունկ Լուի հետ բանակցութեան մտնելով խնդիրը համաձայնութեան մը յանգեցնելու։ Բեքինի ռուսական դեսպանին կարծիքին նայելով ասիկա միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ ամրողջ նահանգը օտար պետութեանց ձեռքէն ազատել։

—Անգլ. թերթ մը վստահելի աղբիւրէ առնելով կը հաղորդէ թէ ամերիկեան ընկերութիւն մը կազմուած է՝ որ նպատակ ունի Զինաստանի մէջ Հանքաւան Բանդոնի երկաթուղիի գիծերու շինութիւնը ի գլուխ հանելու։

—

ԱԻՍՏՐԱԼԻԱ

Ուէսթ Մէյթլէնտէն կը հեռագրուի թէ Մ. Պարթն բանախօսութիւն մը ընելով բաւ թէ աւստրալեան դաշնակցութիւնը իր առաջին տարին բոլորած է արդիւնաւոր կերպով։ Մանրամասնօրէն ներկայացուց բոլոր կատարուածները երկրին օրէնսգիտական զարգացման մասին եւ յիշատակեց այն դժուարութիւնները որոնք մաքսատուրքերու եւ շոգենաւային ընկերութեանց միջեւ գոյութիւն ունին։ Սակայն այդ մէկ ջերմ պաշտպանողականը երբաւ ըսելով թէ տիրող պայմանները անհրաժեշտ կը դարձնէին կամ ազատ առեւտուր եւ կամ մաքսապաշտպան դրութիւն։ Բայց ինքը՝ որ աւելի մաքսապաշտպան դրութեան կուսակից մըն է, պետութեան ծախքերուն համար անհրաժեշտ հասոյթները ապահովելէ վերջ, նորէն պիտի չուզէր մաքսապաշտպան դրութեան հետեւիլ։ Նմանապէս կը պաշտպանէր իր ընթացքը Հարաւ. Ափրիկէի խնդրին հանդէպ եւ կը յայտարարէր թէ՝ եթէ Մայր Հայրենիքէն հաղարէ աւելի զինուորներ ուղուէր նորէն պատրաստ պիտի ըլլար զանոնք ղրկելու։ Նախարարապետ Մր. Պարթընի այս ատենաբանութիւնը Դաշնակցային Խորհուրդին մէջ, արժանացաւ ընդհանուր հաւանութեան եւ վստահութեան քուէ տրուեցաւ։

———

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՈՀԱՆՆԷՍՊՈՒՐԳԻ ՄԷՋ

Թայմզի Թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ իր թերթին.—Ուրբաթ ամսուան բացակայութենէ մը վերջ Եոհաննէսպուրգ դառնալով, զարմանքով կը տեսնեմ այն փոփոխութիւնները, որոնք քաղաքին մէջ տեղի ունեցած են։ Մանաւանդ վերջին 2 ամիսներուն տեղի ունեցած յառաջդիմութիւնը, կ'երեւայ թէ մասնաւոր կերպով արագ եղած է, եւ ամէն պատճառ կայ ենթադրելու թէ ասկից վերջը նոյն կերպով պիտի շարունակուի։ Հաղորդակցութեանց ապահովուիլը ծովերու եւ պաշարման գիծերու միջեւ եւ Բորթուկալի հետ համաձայնութիւնը ընկերներու աշխատութեան մասին, մէջտեղէն վերցուցած են այն վերջին արգելքները, որով ճարտարուհեստական արագ բարգաւաճում մը կարելի է սպասել։ Ցետոյ հազարաւոր փախստականներ տակաւին կը սպասեն վերադառնալու համար, եւ քաղաքին բնակչութիւնն ալ բնականաբար քիչ մը ակարացած է։ Քաղաքին մէջ ամէն ոք հաստատ կերպով կը յուսայ թէ անցած է պատերազմին յոռետոյն շրջանը։

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐ

(Այսօրուան)

ԶԷՄՊՐԼԷՅՆ ԵՒ ՊԻԼՈՎ

Այն ատենաբանութեան մէջ, զոր Անգլիոյ գաղթային նախարար Զէմպրլէյն Պրմինկէմի մէջ արտասանեց, Գերմանիոյ նախարարին յայտարարութեանց դէմ, եւ որուն կարեւոր կէտերը արդէն օրը օրին հաղորդեցինք, այս առտու հասած վիեննական թերթերէն կը տեսնենք թէ, հետեւեալ կարեւոր կէտերն ալ կան։ Զէմպրլէյն կը յայտարարէ թէ ոչ մէկ անգլիացի նախարար, որ հաւատարմութեամբ իր երկրին ծառայած է, կրցած է արտաքսմանի մէջ ժողովրդականութիւն շահիլ։ Զէմպրլէյն կը յայտարարէ նաեւ թէ ինքը արտասահմանի մէջ եղած քննադատութեանց կարեւորութիւն չի տար եւ թէ իր երկրին եւ վիճակին միայն պատասխանատու է, «բայց միեւնոյն ատեն պատրաստ եմ, կը շարունակէ Անգլիոյ գաղթային նախարարը, ինքզինքս այն քննադատութեան ենթարկել, որ ուղղակի Անգլիոյ մէջ տեղի կ'ունենայ։

«Ես ի՞նչպէս կրնամ պատասխանատու համարուիլ այն բանին համար, զոր արդէն Սըր Էտուըրտ Կրէյ յայտարարեց իբր ստոր, ազատ ստախօսութիւն, զոր Բոզպէրի անուանեց իբր սոսկալի խեղաթիւրումներ որոնք արտասահմանի մէջ տեղի ունեցան ատենաբանութեանս մասին։ Ո՛չ, իմ հակառակորդներս, պէտք է որ զիս ամբաստանելու ուրիշ բան մը գտնեն։ Ես չեմ ուզեր որ երբ պաշտօնի գլուխ կ'անցնէի, Անգլիա ընդհանուր խաղաղ վիճակ մը ունէր, բայց վեց միջազգային կարեւոր խնդիրներ կը գտնէի սեղանին վրայ, զորս իմ նախորդներս ձգած էին։ Սիամի խնդիրը, Վէնէզուէլայի սահմանագծի կռիւը, Անգլիոյ արեւմտեան ափրիկեան գաղթականութեան խնդիրը՝ որուն մէջ մաս ունէին նաեւ Գերմանիա եւ Ֆրանսա, Սամոայի խնդիրը, Խաղաղական Ովկիանոսի մէջ գտնուող կղզիներուն խնդիրը, եւ վերջապէս Ֆրանսայի գիրքը հանդէպ մեր գաղթային կարգ մը խնդիրներուն։ Արդի կառավարութիւնը, որ իբր անկարող հռչակուեցաւ, կրցած է յաջող կերպով այս բոլոր խնդիրներու մասին բանակցիլ։ Թրանսվալի խնդիրն ալ այսօր Անգլիացիներուն համար յաջող ելք մը ունեցած է, քանի որ Անգլիոյ այն կողմերուն վրայ գերիշխանութիւնը կատարուած իրողութիւն մըն է արդէն։ Նահանգներուն՝ հանդէպ մեզի ցոյց տուած բարի տրամադրութիւնն է որ մեզի համար արժէք ունի։ Հակառակ Հար. Ափրիկէի պատերազմին ծանր կորուստներուն, սա իրողութիւնը երեւան ելաւ որ Անգլիացիքս եթէ նորէն զինեալ աշխարհի մը դէմ կռուելու հարկին տակ գտնուինք, առանձին չէ որ պիտի մնանք։»

(Շարունակելի հեռագիրներուն տակ)

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ. — Մաքսատուն եկած գիրքերը, սետրակները եւ այլն քննելու պաշտօնով Մէարիֆի Ինսպէքթոր Ժողովոյ անդամակցութեան կոչուեցաւ Մահմուտ Զէքի էֆ.։

—

Վեհ. ՍՈՒԼԹԱՆԸ Տարեզլխոյ առթիւ չնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեց Հին Տոմարին հետեւող եւրոպական երկիրներու Վեհապետներուն, որոնք փոխադարձ հեռագրով չնորհակալութիւն յայտնեցին։

ՓԱՖՍՏԱԿԱՆ ԽՌՎԱՐԱՐՆԵՐ.—Պոլսոյ Վերաքննիչ Ատենի ընդհ. դատախազութեան կողմէ հետեւեալ ձերբակալման հրամանագիրը արձակուած է.—«Ցեղափոխական եւ խռովարար Տամատ Մահմուտ փաշա եւ Պոսնայի միջնասակ, խարտեաշ, նիհար կզակով սպիտակախառն գեղին մօրուօք, գիրուկ եւ յիսունչրջիմոց տարեկանի մօտ Հաճա Դատրի, եւ միջնասակ, ճերմակադէմ, խարտեաշ պեխերով, քսանչորս տարեկանի մօտ Սիյրէթ անուն անձերը՝ համախոհութեամբ վատ եւ դաւաճան չարժումներ յարուցանելու նպատակ ունենալնին հաստատուած է վաւերական թուղթերով եւ ուրիշ համոզիչ փաստերով։ Այս չարագործներու մատնուած չարժումները Օրինաց տրամադրած ամենախիստ պատիժին ենթակայ ըլլալուն՝ Պատժական Օրէնքին մասնաւոր յօդուածներուն տրամադրութեանց համաձայն, յիշեալները իբր եղեռնագործ ամբաստանուած են, եւ իրենց դատաստանը պիտի տեսնուի Պոլսոյ Եղեռնագատ ատենին առջեւ՝ ըստ տրամադրութեան նոյն Օրինագրքին 65րդ յօդուածին։ Հետեւաբար այս ձերբակալման հրամանագրին համաձայն՝ բոլոր ոստիկանական եւ դատական պաշտօնեայք պարտաւոր են յիշեալները ձերբակալել՝ ուր որ ալ տեսնեն, եւ յանձնել Եղեռնագատ ատենին։

—Նոյպէս՝ իր քանի մը խռովարարական ձգտումներուն պատճառաւ՝ Տէլվինեէցի Իսմայիլ՝ եղբայր նոյն գաւառակցի Եահեա Աղաշինկի՝ Ատանա աքսորուած բլլալով՝ անկից ալ Ցունաստան խոյս տրուած էր։ Հետեւաբար զինուորական խորհուրդին կողմէ իբր եղեռնագործ եւ խռովարար ամբաստանուած է, որուն դատավարութիւնը տեղի պիտի ունենայ Եղեռնագատ Ատենին առջեւ, ըստ տրամադրութեան Պատժական Օրինագրքին 123րդ յօդուածին։ Հետեւաբար բոլոր դատական եւ ոստիկանական պաշտօնատարք պարտաւոր են յիշեալը ձերբակալելով յանձնել Դատական իշխանութեանց

—Վճռաբեկ ատեանը վաւերացուցած է Եղեռնագատ Ատենին կողմէ երկրորդ անգամ բլլալով տրուած մշտնջենական բերդարգելութեան այն վճիռը որ արձակուած էր Հանր. Պարտուց վարչութեան ձկնորսութեան եւ ոգելից ըմպելեաց ճիւղերու պաշտօնեաներէն Էմին Զէյնի պին Ահմէտ եւ Ահմէտ Ճէվատի պին Ահմէտի դէմ, որոնք ամբաստանուած էին թէ խռովարարական հրատարակութիւններ ընելով՝ զանոնք կը ցրուէն ատ եւ անդ։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ.—Բարիզէն կը ծանուցուի թէ նոյն քաղաքին սեղանաւորական մեծ հաստատութիւնները՝ Օմ. Պանքան, Քրէտի Լիոնէն, Պանք ար Բաուի է տէ Բէյ-Պա, Էր Քոնթուար տ'Էսքոնդ եւ Սոսիէտէ Ժէնէրալ, անցեալ հինգշաբթի օրը միաձայնութեամբ 5 տարուան համար վերընտրեր են դերգնդապետ Պէժէն, իբր պատուիրակ Ֆրանսայի բաժնետերաց եւ նախագահ Հանր. Պարտուց Վարչութեան։

ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԵՐՈՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ.—Հին Տոմարի Ցունվար 1էն սկսեալ՝ կառավարական բոլոր պաշտօնատունները իրենց պատրաստած ելմտացոյցները սկսած են ղրկել Ելմտական պաշտօնատան եւ Հաշուակալութեան Դիւանին։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. — Սամսոի իշխանապետութեան գործակատարը Պայրամի առթիւ՝ յանուն կղզիին իշխան Մի-խալաքի պէյի՝ չնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին եւ միւս նախարարներուն։

ՎԿԱՅԱԿԱՆԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁ. — Բժշկական վարժարանի Վերատեսչութիւնը ծանոյց Թաղ. Զ. Շրջանակի տնօրէնութեան որ՝ մեռած բժիշկներու, դեղագործներու պատուաստիչներու վկայականները անոնց պարագաներէն պահանջելով՝ ըստ օրինի վերադարձնէ կայս. Բժշկական վարժարանի վերատեսչութեան։

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարարը՝ իր հիւանդութեան պատճառաւ՝ երէկ չկրցաւ ներկայ գտնուիլ նախարարաց խորհուրդին։

ԲԱՂԱՔԱՊԵՏ Բրուսան փաշայի նախագահութեամբ գումարուած առողջապահական խորհուրդը երէկ եւս Քաղաքապետութեան մէջ ի նիստ գումարեցաւ։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպանը՝ իր Բարիզ գտնուած եղբօրը ծանր հիւանդ բլլալը հեռագրաւ իմանալով՝ երէկ ձեպընթացով Բարիզ ուղեւորեցաւ։ Իր բացակայութեան միջոցին դեսպանատան գործակատարութիւնը պիտի վարէ դեսպանատան քարտուղարներէն Պ. Քալէրքի։

—Իշխան Մաւրոկորտատօ՝ իր մեկնումէն առաջ Բ. Դուռն երթալով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ Արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

ԿԱՇԱՌԱԿԵՐ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ.—Քանի մը չարագործներ Իսկիշէհիր գաւառակի Պախչալիչ գիւղացի Բամուք Օղլու Հիւսէյնի աղջիկը՝ Հանիֆէն բռնի լեռը հանած էին։ Նոյն գիւղի միւսիրը ամբաստանուած էր թէ այս գործին մէջ՝ առեւանգիչներէն կաշառք կերած էր, եւ այս առթիւ ալ գաւառակին ընդհ. դատախազին եւ Իսաբէի ժողովին միջեւ անհամաձայնութիւն ծագած էր՝ յիշեալ կաշառակեր պաշտօնեային դատավարութեան մասին։ Դատական նախարարութեան կողմէ յատկապէս զրկուած քննիչներ՝ քննութիւն մը կատարելով՝ արդիւնքը տեղեկագրած են Դատական նախարարութեան՝ որ պաշտօնէից դատավարութեան օրինագրքին համաձայն՝ ծանոյց Խիւսաւլէնտիկեարի նահանգին թէ յիշեալին եւ կաշառատուներու նկատմամբ օրինաց տրամադրութիւնը պէտք է ի գործ դնել։

ՏՐԱՄԱՑԻ Անգլ. փոխ-հիւպատոս կարգուեցաւ տեղւոյն մեծ վաճառականներէն հելլենատպատակ Պ. Կրիկորիատիս։

ԱՑՏԸՆԻ նահանգին երկրագործական քննիչ Զաքարեան էֆ. տպիներու մեծամեծ վնասներ պատճառող դաշտամուկերը ջնջելու համար ձեռք առած միջոցները օգտակար արդիւնքներ տուած ըլլալուն՝ բոլոր նահանգին այգեպաններուն յանձնարարեց որ իրենք ալ միեւնոյն միջոցները գործածեն։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ շոգենաւային ընկերութեան Զիհաջոթ շոգենաւին նաւապետը՝ Բլազոմէնի մէջ շոգենաւին քարանթիւնա սպասած միջոցին սրտի կաթուածէ մեռած էր։ Նաւապետին դիակը Ռուսիա փոխադրելու համար՝ յիշեալ շոգենաւով Պոլիս բերուեցաւ եւ դեսպանատան մատան երէցը՝ հիւպատոսարանի պաշտօնէից հետ՝ երէկ առտու շոգենաւ երթալով կրօնական պաշտամունք կատարեց հանգուցեալ նաւապետին վրայ։

ՁԻՒՆԸ.—Հակառակ բոլոր լաւատեսութեանց՝ որոնց արձագանգ եղածէինք՝ եւրոպական թերթերէ առնելով՝ առանց մեր կողմէ «սեղհական հայեացք»-ներու՝ երէկ իրիկունէն ի վեր սկսաւ ձիւնել մայրաքաղաքիս մէջ, եւ այս առտու ձիւնը ծածկած էր ամէն կողմ։

ՊԵԼՃԻԱԿԱՆ դեսպան կոմս Էրէնպոլտ տը Տուազէլ՝ որ ինտանեօք Պրիւսէլ գացած էր իր կառավարութեան հետ դիւանագիտական մէկ քանի գործեր կարգադրելու համար, յառաջիկայ չաբթաթ մայրաքաղաքս պիտի հասնի։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանատան նաւային կցորդ հարիւրապետ Բեդրով՝ գործով Բեթերսպուրգ մեկնեցաւ, ուր պիտի մնայ երկու շաբաթի չափ։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Սուտանի կառավարութիւնը ընդհանուր պատերազմական իրավիճակներու փոխադրութիւնը՝ Էլ Տուէնի եւ Օպէյտի միջեւ, որովհետեւ փոխադրիչ խմբին մարդոց ամէնքն ալ տենդ մեռած են։

—Նոյնպէս Սուտանի կառավարութեան որոշմամբ քաղաքային վարչութեան ծառայութեան մէջ գտնուող Եգիպտացի սպաներուն զինուորական շրջանը աւարտելուն՝ եթէ փափաքին դարձեալ պիտի կրնան բանակին մէջ իրենց ունեցած աստիճանաւ պաշտօնավարել։

—Եգիպտոսի Հանր. Պարտուց վարչութեան մէջ իտալացի արժէքաւոր ներկայացուցիչ նշանակուեցաւ Պ. Զարբա, որ դրամական խնդրոց մասնագէտ է։

—Գահիրէի մէջ անգլիւամերիկեան հիւանդանոցի մը կառուցման համար կատարուած հանգանակութիւնը մինչեւ ցարդ 9,642 ոսկի արտադրած է, բացի այդ նը-պատակաւ Անգլիացի մեծանուն բարերար Սըր Էրնէսդ Գասլ տուած 5000 ոսկիի գումարէն։

—Ֆար տ'Ալէքսանտրի կիմանայ թէ Իսմայիլիա-Բոր-Սայիտ երկաթուղիի բանակցութիւնները՝ որ մէկ երկու ամսէ ի վեր ընդհատուած էին, պիտի վերսկսին եգիպտական երկաթուղեաց վարչութեան եւ Սուէզի ջրանցքին վարչական խորհրդոյ նախագահ իշխան տ'Արէնպերկի միջեւ։

ԱՐՄՏԵԱՑ ՄԱԿԱՐԱՆԸ. — Ծնունդի Տօներէն վերջ մայրաքաղաքիս Արմտեայ Սակարանին մէջ գործառնութիւնք պիտի աւելնան, կ'ըսէ Սապահ։ Անցեալ Շբ. օրուընէ ի վեր Սակարանը գրեթէ գոցի պէս էր։ Իրաւ է թէ այդ ժամանակամիջոցին գործառնութիւնք չատ կայուն վիճակ մը ունէին, բայց յուսալի թէ ապագային գոհացուցիչ վիճակ մը ստանան։ Շբ. օրուընէ մինչեւ երէկ Անատոլուէյէ մայրաքաղաքս յիսուն վակոն՝ այսինքն քսանեւհինգ հազար քիլէ ցորեն հասած եւ անմիջապէս ի վաճառ հանուած է։ Եթէ այդ ցորենները՝ խնդրանք չբլլայ հոս՝ կամ պիտի արտածուին եւ կամ Ջաղացքներուն մէջ պիտի ի պահ դրուին։ Ամերիկայէ

հասած հեռագրեր՝ ցորենի գինին վրայ անկում մը ցոյց կուտան։ Այս անկում առաջ եկած է օդերու այս տարի տաք եր-թալէն, որուն պատճառաւ այս տարի Ռուսիոյ Սեւ ծով թափող գետերը եւ Դանուբը չսառեցան, որով ցորենի արտաքսումն ալ ընդհատում չկրեց, ինչպէս կ'ըլլար ամէն տարի։

Կարնոյ կուսակալութիւնը, վերջին երկրաշարժին առթիւ եւ այդ պատճառաւեր կրին մեզ ընդհանուր ուշադրութիւն մը հրաւիրեց իր վրայ։ Այս առթիւ Կարնոյ մեր թղթակիցը գովելի գաղափարը ունեցեր է տեղագրական ամփոփ ու լանկան յօդուածներու շարքով մը ճկարագրելու Կուսակալութիւնը։ Ստորեւ կը հրատարակենք այդ շարքին առաջին յօդուածը։

ԿԱՐՆՈՅ ԿՈՒՍԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ

Ա.—ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Կարնոյ կուսակալութիւնը կը գտնուի Փոքր Ասիոյ հիւսիսային արեւելեան ծայրը եւ կ։ տարածուի Տրապիզոնի կուսակալութեան սահմաններէն մինչեւ Պարսկաստանի եւ Ռուսիոյ սահմանները, գրաւելով իր 106,000 քառ. քիլ. տեղ։

Սահմաններն են, հիւսիս արեւմուտքէն Տրապիզոն, հիւսիս. արեւելքէն՝ ռուսական սահմանագլուխը եւ արեւելքէն՝ Պարսկայինը, հարաւէն՝ Վան, Բաղէշ, Տիարպէքիր եւ Մամուրէթ-իւլ-Ազիզ եւ արեւմուտքէն՝ Սըվաղ։

Կը բաղկանայ երեք Սանճագներէ, Երզրում, Երզինճան եւ Պայազիտ։ Թիւ կուսակալութեան բնակչաց՝ 669,566։ Դիրքը ընդհանրապէս բարձր ու լեռնային ըլլալով, ջուրի ընթացքները ամէն կողմ կը վազեն եւ կը հակին Սեւ եւ Կասպից ծովերն ու Պասրայի ծոցը։

Գարասու եւ Մուրատչայ, որոնք կը կազմեն Եփրատը, կը բղխին այս կուսակալութեան մէջ, որուն արեւելեան մասը —Պայազիտի Սանճաքը— ամբողջապէս վերջին գետին աւազանը կը կազմէ եւ բարձրաբերձ լեռներով կը բաժնուի Ռուս եւ Պարսիկ սահմանագլուխներէն, դէպի հարաւային արեւմուտք։

Իսկ կուսակալութեան արեւմտ. հարաւային մասին —Կարնոյ Սանճագին— $^1/_3$ը եւ Երզնկա, կը վերաբերին Գարասուի աւազանին եւ նոյնպէս կը նային հարաւ. արեւմուտք։

Բաբերդի մնացեալ մասը Զիւրիւքսուլի աւազանը կը կազմէ, միայն արեւմտեան մասը՝ Եէշիլ Իրմագի գլխաւոր օժանդակին —Քէլբիթի— կը վերաբերի եւ կը պարունակէ նոյն գետերուն ակերը։

Կարնոյ Սանճագին $^1/_3$ մասն ալ Զիւրիւք Սույի աւազանին կը պատկանի։ Մնացեալ $^1/_3$ը, այսինքն կուսակալութեան արեւելեան կողմը, դէպի հիւսիս ընթացող Էրասխ գետակին եւ Բասենի Սույի ըսուած գետին աւազանն է. Էրասխը՝ կազմող երկու գետերէն մէկն է այս Բասեն Սույին, որ Բասենի դաշտին Գարկապազարը լեռնաշղթայէն բղխելով, Էրզուէ-Գասիմ, Քէբլան, Էօքիւմի եւ Պատիճիլան գիւղերէն վազող ջուրերուն հետ միանալով կը կազմէ գետ մը։

Այսքան մեծամեծ գետերու ակունքը պարունակելը եւ ջուրերուն ամէն կողմ վազելը ապացոյցներ են երկրին դիրքին բարձրութեան. հետեւապէս կուսակալութեան բարձր գօտիներն են՝ նախ այն, որ կը գտնուի Օսմանեան, ռուսական եւ պարսկական սահմանագլուխներուն միացման կէտին մօտ։ Գալըգալայի լեռնաշղթան, որ Կարնոյ քաղաքին հիւսիսային կողմը կը գտնուի։ Պին.-կէօլ, (այս լեռներէն կը բղխի Էրասխ) որ կը գտնուի կուսակալութեան հարաւ. ծայրը եւ Կարնոյ, Վանայ եւ Բաղէշի կուսակալութեանց սահմաններուն միացման գծին վրայ։ Բէլսէլ, Պայազիտի Սանճագին մէջ, եւ ռուսական սահմանագլխին երկայնութեամբը եւ մէջտեղը կը գտնուին Եէրլի, Գրլրճ եւ Ալա լեռները։ Երզնկայի Սանճագին հարաւակողմը՝ Միւղիւր եւ մէջտեղերը՝ Զարտաղ։ Կուսակալութեան լեռնոտ մասերը թէեւ դաշտայինէն աւելի տեղ կը գրաւեն, բայց գետեղները եւ լեռանց կողերն ու ստորոտները արգասաւոր ու բարերեր դաշտեր կը գտնուին։ Կարնոյ մէկ քանի գաւառակներուն եւ Երզնկայի ու Պայազիտի Սանճագներուն մէջ ամէն տեսակ բերք կը մշակուի. իսկ պտուղ եւ մրգեղէն՝ առաւելապէս Երզնկա եւ Թորթում կ'արտադրեն։

Ամբողջ կուսակալութեան մէջ կ'արտադրուի տարին՝ 12 միլիոն շինիկ (=$^1/_8$ գրիւ.) ցորեն եւ 8 $^1/_2$ միլիոն գարի. իսկ հաճար, կորեկ, սիսեռ, բրինձ, բակլա, լուբիա եւ դանդան ընդեղէնք կը մշակուին քնակչաց սպառման բաւականաչափ։

Կը գտնուին, 1,290,000 ոչխար եւ այծ. իբր 95,000 ձի, ջորի, էշ. 300,000 եղ, կով, գոմէշ։ Տարեւոյն մէջ կ'արտադրուի մօտ 280,000 ոչխարի, այծի, արջառի եւ գոմէշի մորթ ու կաշի. 300,000 օխա բուրդ եւ 120,000 օխա այծի մազ։

Կլիման թէեւ ցրտագին, բայց դաշտային եւ ցած տեղերը բարեխառն է։ Երզնկա, Թորթում, Քէսքիմ ամառը օդը խիստ տաք կ'ըլլայ։ Էրզրումի, Երզնկայի եւ Պայազիտի Սանճագները կը բաժնուին 17 գաղաններու եւ 68 նահիէներու։ Էրզրումի կը վերաբերին, Բարերդ, Բզի, Թորթում, Իսպիր, Խնուս, Քէսքիմ, Դերջան, Բասեն եւ Նամէրվան։ Պայազիտի՝ Տիատին, Տութագ, Այաշկերտ եւ Գարաքիլիսէ։ Երզնկայի՝ Քէմախ, Ըլֆահիլ Գուրիչայ եւ Բլօմէր։

Մ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

ԲԱՆԱԳՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ

Դպրոցական յունուար 1ի թիւով Թայմզի 1901ի տարուան քաղաքական տեսութեանէն մաս մը ներկայացնելու առթիւ, խմբագրական ծանօթութեամբ մը դիտել կուտայինք թէ Բիւզանդիոնի դեկտ. 31ի թիւով իր խմբագրական (?) հրատարակած քաղաքական տեսութիւնը քաղուածոյ մըն էր Թայմզէն, բնական է յաւելումներով, որոնք Պ. Քէչեանը կը յատկանշէն, եւ որոնք փոխանակ գրուածի մը արժէքը բարձրացնելու, ընդհակառակը կ'իջեցնեն։ Այս բոլորը ամէնուս ծանօթ բաներ են արդէն։

Հիմա, Բիւզանդիոն, իր երեկուան թիւով, ինքզինքը կենցաղագիտական եւ լրագրական օրէնքներու դէմ այն տեսակ դիրքի մը մէջ կը գտնէ, որ ապահով ենք թէ ամէն լրջախոհ ընթերցող պիտի ներէ մեզի, որ արդար արհամարհանքով մը պատասխանենք, մեր մասին եղած անքաղաքավար ակնարկութեանց։

Բայց նախ, բուն խնդրէն առանց չեղելու սա ըսենք թէ, մենք ալ մեր կարգին մեր տպարանին մէջ ունինք Թայմզի եւ Բիւզանդիոնի ակնարկուած յօդուածները, ստորագծումներով, որոնք մեր ըսածը կը հաստատեն։ Բայց ընթերցողները մինչեւ տպարան յղնելու ալ պէտք չունին։ Թող բաղդատեն Ծաղիկի յունուար 1ի եւ Բիւզանդիոնի դեկտ 31ի քաղաքական տեսութիւնները եւ պիտի տեսնեն թէ։ «Բիւզանդիոն»ի յարգոյ խմբագիրը իր խնդրոյ առարկայ քաղաքական տեսութեան մէջ, խմբագրական ոչ մէկ սեփական հայեացք դրած է։

Բնաւ իրաւունք չենք տար Բիւզանդիոնին որ անապարդ ինքնագովութեամբ մը, յանդգնի Ք. Թ. դիմակին ներքեւ, պաշտօնակիցներու հանդէպ անարգական լեզու գործածելու։ Մանաւանդ թող ինքը լաւ գիտցած ըլլայ թէ, անցած են այդ շրջանները, եւ իր վերէն նայուածքներուն ա՛լ գին տուող չկայ։ Հոլինսքիի եւ դեռ մօտ ատենս, Տեպաի զինուորական գործերու քրոնիկագրին Ճիպրալթարի նկատմամբ գրածին բանագողութիւնները չեն մոռցուած տակաւին։

Այս անգամուան համար այսչափ։ Այս առթիւ խորհուրդ կուտանք Բիւզանդիոնին, որ ճանչնայ իր չափը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երէկ գրեցինք թէ պատրիարքական Շրջաբերական մը իրենց բարեգործութիւններով ծանօթ անձնաւորութեանց դիմումը կը հրաւիրէ գաւառային որքանոցները արհեստանոցի վերածելու գործին վրայ։ Ինչպէս գրեցինք, այդ շրջաբերականին կցուած է նաեւ արհեստանոցներու կանոնագիրը, զոր այնչափ խնամով ու գնահատելի եղանակով մը պատրաստած է Պատրիարքարանի ժրաջան գիւանապետը, Բարթող էֆ. Թէլեան։ Կը յուսանք թէ այդ շրջաբերականը պտղալից պիտի ըլլայ ա՛յնչափ որչափ որ կը յուսացուի։ Պէտք չկայ կարծենք ըսելու թէ բարեգործութեան ամէնէն իրական առիթներէն մէկն է որ կը ներկայանայ այդպէսով։

×

Արեւելեան Մամուլ կը ծանուցանէ թէ ողբացեալ Մամուրեանի մէկ վերջին թարգմանութիւնը պիտի հրատարակուի մօտ ատենէն, առանձին գիրքի ձեւով։ Այդ թարգմանութիւնը, որուն հրատարակման արտօնութիւնը տրուած է արդէն, պիտի տպուի Մամուրեան տպարանէն։

×

*Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Ստեփաննոս եպիսկոպոս Յովակիմեանի հրամանաւ, Աստուածաբանական ընդհանրական ժողովի նախագահութեամբ, Ս. Գրոց դասատու Գարեգին Սրբազանի՝ Ս. Գրոց դասերէ մը դասախօսութիւն տրուեցաւ։ Դասախօսութեան նիւթն էր Ս. Գրոց ոգեշունչութիւնը։ Դասախօսը ցոյց տուաւ թէ Ս. Գրոց ոգեշունչութիւնը ինչպէս ամենայն հաստատուն հիմունքներ ունի։ Դասախօսը ամենայն հանգամանաց մանրամասնութեամբ ներկայացուցանելով հանդերձ, ամենայն ուշադրութեամբ հետեւեցաւ։ Դասախօսութեան հետեւանքներ ունեցաւ։ Ներկայ գտնուող անձերուն մէջ ոմանք ոգեւորեալ, ոմանք ապշեալ, ոմանք զարմացեալ, ոմանք ամաչեալ, ոմանք ուրախացեալ, ոմանք տրտմեալ, ոմանք ... ոմանք ... ոմանք ...

ՏՈՔԹ. Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բերա, Մեծ-փողոց, Կայլաբա Սերայի դպրոցին դեմ, բիւ. 200

Ամէն օր ժամ 5էն 11½ (Ը. Թ.)։ Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

Western Assurance Company
ՈՒԷՍԴԸՐՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1851ին

Հաւուցուած դիւանները գումարը Անգլ. ոսկի		6,000,000
Պատրաստ դրամ եւ արեւկան հասոյթ	» »	1,250,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» »	4 10,000

Հրապարակ։ ս ծանօթ Ֆրանս. եւ Գերմ. ընկերութեանց դրամագլուխը **100,000**ին աւելի չէ։

Ուէսդրընի Ընկ.ը հրդեհի դէմ ամէն կարգի գործեր կ'ապահովագրէ։ Վնասները տեղւոյն վրայ եւ անմիջապէս կ'հատուցանէ։

Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ ԴԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Պոլիս, Պէշճէ Գալաս, Անանիասի խան, 20, 21, 22

Ծանօթ. — Տեղւոյս է'ն ծանօթ Ֆրանս. և Գերմ. ընկերութեանց պատրաստ գոյքը իրենց հասոյթին հետ բաղդատմամբ 100 %էն աւելի չէ, մինչեւ Ուէսդրընինը 125% է, ինչոր երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ իր մրցակցաց։

Յ Գ. — Գաւառներուն մէջ գործունեայ եւ պատուաւոր գործակալներ կը փնտռուին

2—27-100

ԺԱՆ ՄԱԹԷՈՏԱՔԻՍ
128, Բերա, Մեծ Փողոց, Լիւքսենպուրկ Օթելին կից, 128։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԵՐԿՈՒ ՍԵՌԷ ԱՄԷՆ ՀԱՅԱԿԻ

ԿՕՇԿԿՆԵՐՈՎ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՁԱՓՈՒ ՎՐԱՑ

2—35-100

BRASSERIE GAMBRINUS
ԳԱՐԵԶՐԱՏՈՒՆ ԿԱՄՊՐԻՆՈՒՍ

********** ԲԱՑ Է ԱՄԲՈՂՋ ԳԻՇԵՐԸ

Déjeûner, Dîners et Soupers à la Carte

CONSOMMATIONS DE PREMIER CHOIX — BIÈRES DIVERSES

Grand' Rue de Péra, 312 Constantinople

Բերա, Մեծ փողոց, 312 Կոստանդնուպոլիս

2—29-100

Մարդասիրաբար ամենայն ազնիւ մարդոց ուշադրութեան

Երբեք կեղծ ապրանք չի ծախեր

ՄԻԱԿ
ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ԳՈՅՆԶԴՈՅՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿԵՐՈՒ
ԱՐԱՄ ՍՕՂԱՆՃԵԱՆ

Պոլիս, Մանմուտ — Բալա, բիւ. 121

Ամենազանազան բոլորովին անվնաս բաղադրութեամբ, Եւրոպական մազի ջուրեր, եւն. եւն։

Ցատկապէս Արամ Սօղանճեանի վաճառատան համար պատրաստուած հոտեղէններ, օճառներ։

Մասնաւոր բաղադրութեամբ շինուած Օ ՏԸ ԲՈԼՈՆՆԵՐ, ԵՒՆ.

Մազի արմատներուն այժ տալու դեղեր, եւն. եւն.

Աշխարհի ամէն կողմէն եղած նամակով յանձնարարութիւնները կը կատարուին անթերի եւ փութով։

ԱՐԱՄ ՍՕՂԱՆՃԵԱՆ

վաճառատունը ունի գործակալութիւններ, Իզմիրի, Սելանիկի, Սամսունի, Շամի Հալէպի, Պէյրութի, Պաղտատի, Եգիպտոսի, Թիֆլիսի, Պաքուի մէջ։

2—40-52

ՇԱՊԻԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, Թիւ 84

Մ. ՏԷՐ-ԴԱՒԻԹԵԱՆ
Արդուզարդի Մեծ Վաճառատուն եւ Շապիկի Գործարան
Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, Թիւ 84

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ
Պատրաստուած ամէն տեսակ ՇԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԱՄԵՆԱՆԵՆԱՄԵԱԼ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՐՍԱՆԵԻՔԻ ԱՌԹԻՒ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼԻ ՀԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ.

ԿՎԵՌՈՂ

4—42-100

ԹՈՄԱՍ ԷԼԷՖԹԵՐԻԱՏԻՍ
Կալաթա, Վոյվոտա Փողոց, Թիւ 127

ԼԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Գոնարեղենները։ եւ ժամացոյցներու։

ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐՈՒ

Յանձնարարութեանց համեմատ

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ պատրաստուրիւն եւ նորոգուրիւն

23—15

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՌՈՄԱՆ ԵՒ ԸՆԿ
Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, 42

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
Գրքի յատուկ տպագրկն. բուդքերու Նամակի եւ տպարակի թուղթեր։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՄԱՐՆԵՐ
Մեծաքանակ եւ Փոքրաքանակ

ԳՐԱՄԵՆԵԱԿԻ, ՏՊԱԳՐԱՏԱՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏԱՆ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐ
ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՄԱՐՆԵՐՈՒ
Բերշեմպէ Բազար, Սագսի խան։

ՏՈՔԹ. ՀԱՅՐՕՆԵԱՆ
Մասնագետ ծննդական գործարանների հիւանդութեանց

Ցիչեալ բժիշկը բացի կիրակէ, ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի մինչեւ կէս օր, Բերա, Բանկալթի, Թայ փողոց, Թիւ 6 տան մէջ եւ կէս օրէն վերջը մինչեւ 11, Ղալաթիա, Վոյվոտա պահականոցին դիմացը, Իզմիրլի Օղլու խան թիւ 15։ Կը բժշկէ ծննդական գործարանների ամէն կարգի հիւանդութիւններ, ամէնէն սաստիկ միզանցքաբորբոքումները եւն. Նոր մեթոդներով եւ առանց ամենափոքր ցաւ զգացնելու, թէ՛ արանց եւ թէ՛ կանանց միզամանի եւ միզանցքային խողովակներու հիւանդութիւնները կը դարմանէ մէկ քանի օրէն։ Բիչ ժամանակէն կը դարմանէ գաղղ. հիւանդութիւններ։ 54 100

ՏՐՔ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ-ՍՏԱՄԱՆԱԿԱՆ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

Նամեի զարէջրատան վերի արկը (ծիրղ Զըպուրճեանց դէմն)

Ամենատարբեր ցաւած ակռաներդ մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով գիտել եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորը, ճաշակաւոր եւ զիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամելութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով։

Թմրեցուցիչ դեղերու եւ ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Զմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Յ. Գ. Վերջ մը տալու համար Յաճախորդաց զանգատներուն, հրապարակաւ կ'ազդարարենք թէ ՄԵՆՔ Պոլսոյ կողմը մանտաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ։

4—31-100

ՏՈՔԹԷՕՐ Յ. ՈՍԿԵԱՆ
Այս անգամ փոխադրուած է ի Բանկալթի, Պէօյիւք-Տէրէ ճատաէսի թիւ 81 տունը, ուր ամէն օր կը դարմանէ ամէն տեսակ ներքին եւ արտաքին եւ մանաւորապէս ազայց եւ ջղային հիւանդութիւնները։

Հարեւանցի օրերը, կէս օրէն յետոյ, աղքատաց համար ձրի։ Ամէն առաւօտ եւ երեկոյ կը գտնուի նաեւ Բերա, Ծանոնի դեղարանը։ 16—20

ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ՁԱՓԱՒՈՐ
ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ
ՄԹԵՐԱՆՈՑԸ ԴԻՄԵՑԷ'Ռ
Ղալաթիա, Թիւնէյի դիմաց, 25

ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակ ոսկեզօծ եւ զարդարուն սիւներ, ամերիկ. եւ ֆրանս. պատի թուղթեր. վարագոյրի թիւլեր, եւն։

ԵՒ — ԵՒ — ԵՒ — 50—60

ԲՕԼ ԶՐԱՔ
ՆԿԱՐԻՉ

Կալաթա, Տիմիր խան, բիւ. 26

Արտօնատէր Ա. ՍԱՂԱԵԱՆ
Տպագրուրիւն Սագաեան Տպարան։

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (48)

ՇԱՌԼ ՄԷՌՈՒՎԷԼ
ՈՍԿԻԻ ՏԵՆԴԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԱԳ ՖՈՒԺԸՌԷԻ ՈՃԻՐԸ

Ժ.Բ.

ԾՆՆԴԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ

Տիկին կոմտուհին հակառակ սկզբնական ընդդիմութեան մը բացաւ նամակը ու սկսաւ կարդալ։

Մատլէնի հոգին ահռելի ալեկոծումի մը մէջ կը թափառէր, այլ արտաքուստ խաղաղ ու լուռ, ո՛չ մէկ նշան ցոյց կուտար անզուսպ յուզումին, որ կը բարձրանար իր մէջը։

Նամակին վերջանալուն, կոմտուհին զարմացած Մատլէնի անշարժութեան վրայ, դէպ այն դարձաւ վայրկենապէս։

Խեղճ աղջկան աչքերը մէկ կէտի յառած, գամուեր մնացեր էին, չլմորեր էին։

Կը նայէր, առանց տեսնելու։

Ցանկարծ ճիչ մը թռցուց եւ ջղապերկումի մը մէջ սկսաւ գլորիլ գետինները։

Կոմտուհին զանգակը զարկաւ։

Պրիժիթ մտաւ։

— Շո՛ւտ բժիշկը, անմիջապէս, այս վայրկենիս։

Բարեբաղդաբար սակայն երջանկաբեր փոփոխում մը տկարութեան, փարատեց ամէն չարիք։

Արցունքի տեղատարափ մը զովացուցիչ տուաւ տկար աղջկան ինքնակորոյսի այրուցքներուն։

Բժիշկը հասաւ, Տրքթ. Սթէֆանօ Ռոսսի։

Աղջիկը կանխահաս ծննդաբերութեան մը նշանները ցոյց կուտար։

Ամբողջ գիշերը բաւական խաղաղ անցաւ։

Առաւօտեան դէմ Մատլէն տղայ մը աշխարհք բերաւ, զոր բժիշկը առաջին պէս քովի սենեակը տարաւ. աղջիկ մըն էր, փոքրիկ, սիրուն, կայտառ աղջիկ մը։

Քանի մը վայրկեան վերջ երբ կ'ուզէին ներս բերել զայն Մատլէն կատաղորէն կը պոռար.

— Տարէ՛ք, չեմ ուզեր . . . Կը սպանեմ . . . Մ'ի բերէք . . . Կը սպանե՛մ . . .

— Բայց ի՞նչ մայր մրմնջեց բժիշկը։ Այս ի՞նչ արամ . . . Այս կինը կամ աղջի . . .

— Աղջի՛կ Տօքթէօր ըսաւ կոմտուհին եւ քանի մը բառով պատմեց այս ծնընդաբերութեան քստմնեցուցիչ զաղտնիքը։

— Պէտք է, ըսաւ բժիշկը, մեծ նախազգուշութիւններով վարուիլ . . . . : Պէտք է նախ հեռացնել այս երախան։

— Շատ լաւ ըսաւ Տիկին տ'Արվիլ։ Մայրը, Տօքթէօր, առողջութեան մասին վախցուելիք բան մը ունի՞։

— Ո՛չ, միայն ինչպէս ըսի խնամուելու պէտք ունի։

— Կրնա՞մ քանի մը օր բացակայիլ ես։

— Անշո՛ւշտ։ Բան մը չկա՛։ Միայն թէ քովը խելքը գլուխը մէկը ձգէք։ Մէկը ունի՞ք։

— Հապա՛։ Իր սենեկապանուհին կայ, Պրիժիթը։ Դուք ամէն օր պիտի գաք, այնպէս չէ՞։

— Անտարակո՛յս։

Նոյն օրն իսկ կէսօրուան միջոցներ, կոմտուհին Պէլվէտէր պանդոկը երթալէ վերջ, անգամ մըն ա՛լ տեսնելու համար գէթ դիակը անոր զոր իր զաւկին պէս կը սիրէր, մեկնեցաւ կառքով, դէպի Միլանօ, իր սենեկապանուհին Մարսէլ Ռիվէի հետ։

Մանկիկը կը քնանար։

Հետեւեալ օրը ժամը ութին կոմտուհին հասաւ Վիլլի, ուր գտաց գտնել անմիջապէս նօտար մը՝ Պ. Բիլէ-Տէպիւթ, որուն հետ հնուց ի վեր բարեկամութիւն ունէր։

Առաջին պայմանագրական խօսակցութիւններէն վերջ, որոնց միջոցին նօտարը ակամայ չէր կարող զսպել իր զարմացումի արտայայտութիւնները, կոմտուհին սկսաւ խօսիլ բուն իսկ նիւթին վրայ։

— Բարեկամ աղջիկ մը կայ, ըսաւ, որ . . . ծանր յանցանքի մը մէջ գտնուեցաւ . . . Ոճիրի մը զոհ գնաց, երբ ինքզինքը կորսնցուցած էր անկումի մը հետեւանքով։ Արդ . . . այդ յանցանքին հետեւանքն ալ ծանր է անոր չափ եւ թերեւս աւելի . . . Պղտիկ մանկիկ մը կայ հիմա մէջտեղը . . .

— Հէ՛։

Ու սկսաւ պատմել մի առ մի աղջկան անմեղութիւնը, ոճրագործին վայրագութիւնը, ճամբորդութիւն մը ընելը այդ աղջկան. միշտ սակայն, բնականաբար բարեկամուհիի մը վերագրելով բոլոր իր աղջկան պատահած իրողութիւնները, եւ յայտարարեց թէ հարուստ էր աղջիկը եւ թէ հետեւաբար դրամական զոհողութիւն մը չէր որ պիտի ուզուէր ընել երախային հետքը քանի մը տարիներ, մինչեւ չափահասութիւն թերեւս, անպայտ ընելու համար, զայն յանձնելով պարկեշտ դիւղացիներու ընտանիքի մը խնամքներուն։

Նօտարը ուրախ էր։ Այդքան հարստութիւն։ Էհ անկարելի էր որ մաս չելլէր իրեն։

— Շատ լաւ, տիկին, ըսաւ, անմիջապէս, ես վաղը իսկ կը զրկեմ ձեզի գիւղացի կին մը, պարկեշտ ու պատուաւոր, որուն ամուսինը պարտիզպանն է Բալիւս-Շամիկեան մարքիզին։ Դրամին մասը ես կը կարգադրեմ . . .

— Այո՛, օ՜հ չնորհակալութիւն Պ. Նօտար ըսաւ կոմտուհին։ Առէք ասոնք եւ ուղածնուդ պէս գործածեցէք բաւական է որ հանգիստ ընել տաք անմեղ փոքրիկին, ու սեղանին վրայ դրաւ պանքնոտներու կուռ տրձակ մը։ Պ. Նօտար, ատկէ զատ ահա կուտամ ձեզի նաեւ հարիւր քսան հազար ֆրանքի գումար մը զոր ձեր ուզածին պէս չահագործելով պիտի խնդրեմ որ ապահովէք նաեւ խեղճ Ռընէիս չափահասութիւնը։ Բարի՛ էք, կը հաւատամ որ եթէ երբեք մինչեւ այն ատեն մեռնիմ, դուք պիտի վրայ կենաք ու պաշտպանէք ու խնամէք Ռընէս չէ՞։

(Շարունակելի)